

Chaoticon

Eerste druk, september 2012
© 2012 George Jay

ISBN: 978-90-484-2322-4
NUR: 340

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of veelevoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

George Jay

Chaoticon

een dwaaltocht

“Met dank aan mijn geliefde Moortje, mijn zoon George Jr. alsmede aan wijlen Ko van Buschbach en Silvia voor hun zeer gewaardeerde medewerking.”

*This story ain't got no moral.
This story ain't got no end.
This story only goes to show
that there ain't no good in men.*
Anonymous

Der Tod ist der seligste Traum.
Georg Büchner

I saw myself driving through Eternity in a timeless taxi.
Katherine Mansfield

Glorificeren van het onvermijdelijke.
Moortje E.S. Wouter

Leben ist Tod und Tod ist auch ein Leben.
Friedrich Hölderlin

I. JORIT

Entree

Wat een geluk, ik ben er af. Een zucht van verlichting. Boven de bergtoppen heerst de rust die mij als het ware absorbeert. Ik laat een wereld van illusies achter, een speurtocht naar vervulling. Van wat? Van mezelf, wat anders. Wie weet. De mens is het meest flexibele dier in de natuur. Ik ben eraf, verlost van alle dilemma's en lichamelijke sores en hoef niets meer. Pfff, een opluchting. Wat is het leven meer dan een tegen alle nuchterheid in volgehouden illusie.

Jorit kan een glimlach vanwege zijn theatrale gedachten niet onderdrukken. De mens is het enige wezen dat kan huilen van geluk, glimlachen bij tegenslag... of van boosaardigheid. Boos + aardig. Een typerend woordhuwelijk. Als volledig, vol + ledig, en volop, vol + op. De telefase. Gelukkig ben ik van alles af. De dood als bevrijding, als gift aan het leven, een groot goed. A one-way ticket to eternity. In Anfang war der Tod. Het verleden heeft toekomst. We leven permanent in de wachtkamer van het beslissende moment aan de finish. De grens tussen leven en dood is diffuus en poreus. Leven als riskante liefhebberij. De doodstraf staat erop. Ondanks dat blijkt het te kostbaar om te verkwanselen. We krijgen het cadeau met de hoop en verwachting dat we het tijdens ons leven ook cadeau zullen krijgen. Wat veel gevraagd. Je sores telt vele malen zwaarder dan je glorie. Hecht je geringe waarde aan het leven, die tocht door een labyrint, dat fatale experiment, dan vrees je het einde niet. Zolang wij er zijn, is de dood er niet, als de dood verschijnt, zijn wij er niet meer. Leven is Er-zijn, Existenz als Sein zum Tode, meent Herr Heidegger. Wat is het leven anders dan een toegefallen vergissing. We worden er als het ware binnen gesleurd. Er is praktisch geen begin. Het doemt een gegeven ogenblik in een mist op. Plots is het in het ik, je bewustzijn. Als een schichtige wolf in het woud. Ik ben jong, ik leef, ik groei op, ik moet iets worden. In ieder geval word ik een man. Niet wat het is, maar dat het is, is nog steeds het mysterie. Is het een truc en plume ongeboren te blijven? Je moest het zelf kunnen regelen, autonoom. Zonder inmenging van derden. Uit de hartstocht van twee onbekenden ontstaat jouw leven, als bijproduct van hun lust, of als een bedrijfsongeval. De consequenties in ogenschouw genomen, is het een misdaad te noemen. De belanghebbende wordt niets gevraagd en verzuimt ongeboren te blijven, eager to live onder druk van het genoom. Achteraf breekt het je op, al maak je het maar eenmaal mee. Bij voorbaat een verloren partij met veel rompslomp en nieten. Geboorte vraagt een fractie in verhouding tot de weg terug. Alleen de tijd heeft haast en achterhaalt je ten slotte. We tuimelen het leven aan de voordeur binnen en kantelen er aan de achterdeur uit. "I came like water, and like wind I go", dichtte een antieke Pers. Verjaren is ge-

ruisloos sterven voor gevorderden. Als het eenmaal zover is, beland je in het archief van afgelegde stukken. Na *Ars Vivendi* volgt *Ars Moriendi*. De dood, daar heb je iets mee, maar je kunt er niets mee. Je bent abrupt van je dilemma's en lichamelijke misère verlost. Je hoeft en kunt niets meer. Een nadeel is, dat deze provenu's buiten bereik zijn, anderzijds. Je bent geest- en monddood. Een vervreemdend idee, dat je niet langer gedwongen bent te participeren. Ergo terug naar de afzender, stiefmoeder aarde ofwel de natuur. Een wonderlijk avontuur van onbekende lengte, leegte en ruimte tegemoet. Een loos avontuur? Word je opgenomen in de gewatteerde deken van een eindeloze nacht, waar licht noch duisternis tot je doordringt? Volgens Heraclitus is leven en dood één. "Unborn To-morrow and dead Yesterday."

Unborn tomorrow and dead yesterday... Opnieuw die Pers. Iedereen sterft zijn eigen dood.

Jorit is vermoeid, zijn oogleden zakken als van een blinde die zich blind staart op zijn braille. Of om gedachten erachter, het aanzien niet waard, te blinderen? Een diepe zucht. Dat lukt hem nog, een laatste poging van het leven? Plotseling word hij door een vloedgolf uit het verleden overspoeld...

Liefde geeft een onveilig gevoel. Wat je bezit, je geliefde, kun je verliezen. Zo was het.

'Ik verlaat je', zei ze in een laatste ademtocht, 'overhaast je niet naar het Absolute Niets. Als er iets is, ik wacht op je, haast je niet.'

'Wacht op mij', bracht ik ademloos uit. Ze spitte haar lippen.

Ik nam haar in mijn armen. In onze kus voelde ik haar wegvloeien en vervagen. Mijn lippen beroerden haar gesloten oogleden, als bezegeling van ons afscheid. Doden en levenden zijn onbereikbaar voor elkaar. Afscheid van geluk voor beiden. Geluk, daar is zo weinig van. Als je het hebt, ontbreekt het besef. Geluk kan duren, het besef is momentaan. "... Heb je het, je denkt er niet bij, besef je het, is het voorbij..."

"Geluk is een bloem die je steeds moet plukken, aler zij verwelkt", leert Orpheus. Geluk is kleinschalig, incidenteel. Zelfs incidenteel geluk vereist talent. Ongeluk heeft een brede impact. De echo van ongeluk galmt op de achtergrond van iedere dag. Afscheid van het geluk, je bent alles kwijt, totdat je jezelf kwijtraakt, als een verlossing.

Ik ben een exulant, een achterblijver is het slachtoffer. Je staart op een woestijn van ellende. Je geest, de hel waarin je opgesloten zit, is besmet met de dood. Je bent een banneling in een winter van eenzaamheid, gekluisterd aan nostalgie. Zolang we de doden gedenken, zijn ze onder ons. In mijn gedachtewereld blijft ze eeuwig jong. En mooi. Droevig, dat aardse schoonheid aftakelt. "Dank zij de genade van een vroege dood", zei men, "blijft ze mooi en jong. Leef je lang genoeg, leef je langer zonder dan met haar." Cyniek van het bestaan.

Die pijn van het verleden onderga je als een geamputeerd lichaamsdeel. Het is er niet meer, toch is het er nog. Fantoompijn van de geest. Drink het water van de Lethe en vergeet. Ver, hoever is de weg terug naar Hellas... Zou een dode, bekend met deze miezerige wereld, gelukkig kunnen zijn, vraag ik me vaak af. Alsof na het leven de dood nog gewicht in de schaal legt. Is Zijn, als woekering van het Niets, te verkiezen boven Niet-Zijn? Moet ik de schepping, zoals dat wordt genoemd, erkentelijk zijn voor wat komt en wat gaat? Niet-zijn moet een onbewust feest zonder eind zijn. Is het werkelijk een feest? “Über allen Gipfeln ist Ruh’...”, volgens Goethe. Maar daaronder...? “... Warte nur, balde ruhest du auch.” En nu dan, de finale, de sjamanistische extase. Welkom! Als je leeft, geloof je niet in de dood. Wat je ook mag zoeken, de wereld schenkt het je niet. Noch een andere wereld, naar ik vermoed, ondanks haar woorden. Leven en dood vormen een eeuwig verbond en omhelzen elkaar als gelieven. Zonder leven geen dood, zonder dood geen leven. Een eeuwige cyclus. Eeuwig, voor zolang het duurt. Tijd, de wereld en ik zijn een eenheid, die aan de ragfijne draad van het bewustzijn hangen waarin ze bestaan. Geen Zijn buiten bewustzijn. Als er een bewustzijn zonder Zijn mogelijk is, dan heeft dat bewustzijn op zich een vorm van Zijn. Als het Zijn als zodanig bewustzijn heeft, zou dat het probleem oplossen, want dan zijn Zijn en Bewustzijn een. Ach wat, ontologische ballast!

Voorstelbaarheid bezet een eigen gebied, evenals onvoorstelbaarheid. Voor mij sterft met mij alles en iedereen. Uitsluitend wat ik waarneem is aanwezig, gevormd door mijn mogelijkheden.

“Wat wij niet begrijpen bestaat niet”, beweert Merleau-Ponty.

Wederopstanding van de doden is een klassieke obsessie van de Slavische cultuur. Het orthodoxe geloof vindt er een basis in. Een idee-fixe als realiteit, het privébezit van het individu. Als je er eenmaal geweest bent, kun je dan nog denken er is Iets of er is Niets? Jammer dat de gelovigen geen getuigen kunnen zijn van het debacle van hun illusies. Wanneer ze na hun verhuizing “boven” een leeg huis zonder muren zouden kunnen aantreffen. Zonder engelen of maagden als ouvreeses.

Na deze gedachtestroom slaagt Jorit er toch nog in zijn ogen te openen.

Wat nu? Nee... Nee toch... dit is absoluut uitgesloten! Is het de endorfine in mijn bloed? Welke Erichtho heeft mij hiertoe gewekt? Wat is dit, bureaucratiseering van de geest?

Verbijsterd staart hij in de loodzware zwarte leegte van het Niets dat hem als een gewelf omvat.

Ik ben gestorven en heb de pest aan duisternis, een wereld voorbij de zintuigen. Maar wat nu? In de verte lonkt een lichtpunt, als een bevroren ster in bewolkte nacht. Imaginair, Ignis Fatuus, een dwaallicht? Dat gevoel – gevoelens zijn mislei-

ders – of je door een tunnel wordt gezogen. Een gat in het duister, of iets als een lek in de eeuwigheid? Droom ik? Komt het licht mij tegemoet?

“What lamp had destiny to guide?

‘A blind understanding’, heaven replied.”

Het licht zwelt, wordt groot, groot en fel. Vloeibaar flonkerend licht dat verblindt en absorbeert. Het is alsof ik op lichtgolven een membraan doorkruist, een blastuli vlies als scanner, of een kristal vol kleurrijke arabesken. Zona Pellucida? Wat mag dit zijn, Samsara? Transmigratie of een renaissance? Het gaat allemaal zo snel pêle-mêle.

Uit het niets verschijnt een smalle brug die over een afgrond reikt.

Wat nu? Mijn vaart vertraagt... komt tot rust. De brug, een smalle strook van een rafelige materie iets als stro, verliest zich in nevels. Uit de afgrond stijgt een vlammenzee op zonder dat de brug vlam vat. Hoe is dat mogelijk?

Hij bevindt zich in een hecht gewelf van nevel en vaag licht. Geen weg terug, afgesloten, hij moet wel verder. Een lijk op de loop. Naast de brug verrijst een monoliet met lettertekens in haut-reliëf. Zij vormen het woord “Cinvat”.

Wat nu, moet ik hierover? De lengte van de smalle overspanning is niet te overzien. Is dit Limboss, het voorgeborchte met daaronder het Vagevuur? Zou er dan toch iets als een Boss eh... bestaan, zeg maar? Buiten de geest? Niets aan te doen. “Les dés sont jetés”, buiten mij om. De weg terug, ook als ik dat mocht willen, ligt voorbij mijn competentie. Wat moet ik hier? Niet alleen dat je tijdens het leven verplicht bent keuzes te maken, je dood blijkt er ook niet vrij van. Tegen wil en dank. Het belang van het organisme valt niet steeds samen met dat van het genoom.

“There is no reason why, there’s but to do and die”, meent Longfellow. Zover was ik al! Moet ik zin verlenen aan iets dat in wezen zinloos is?

Jorit gaat de brug op, hoewel zijn voeten aarzelen, alsof ze recht van beslissen claimen. De brug is nauwelijks meer dan een wankelende richel met een wiebelende touwleuning. De hitte die uit de afgrond opstijgt, is schier ondraaglijk. Hij zet een voet op de schommelende brug, de vlammen likken zijn schoenzolen. Dode voeten, in dode schoenen. Wordt dit zijn definitieve crematie? Hij wil proberen zo snel mogelijk de brug over te steken als dat lukt. En dan, het eind van alles? Hoe warm het is, en hoever. De brug zwiept bij elke stap, alsof het pad leeft en zich van hem ontdoen wil. Die slappe touwleuning deint mee op het ritme van zijn passen en geeft maar net genoeg grip. Voorzichtig probeert hij het tempo iets te verhogen.

Het vuur mag geen vat op me krijgen. Het lijkt wel of de brug bij iedere stap nog dieper doorzakt, zodat ik helemaal omgeven word door oplaaiende vlammen. Geschrokken weifelt hij.